

**SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA
KATEHETSKO-PASTORALNA ŠOLA
Biblična smer**

Klara Levstek

**DRUŽINSKA MOLITEV IN
SVETO PISMO**

ZAKLJUČNA NALOGA

Mentorica: s. Snežna Večko, dr. teol.

Vipava, 2020

**SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA
KATEHETSKO-PASTORALNA ŠOLA
Biblična smer**

Klara Levstek

**DRUŽINSKA MOLITEV IN
SVETO PISMO**

ZAKLJUČNA NALOGA

Mentorica: s. Snežna Večko, dr. teol.

Vipava, 2020

Povzetek

Molitev pogloblja naš odnos z Bogom, družinska molitev pa krepi naše odnose in igra pomembno vlogo pri prenosu vere. Cilj pričujoče zaključne naloge je, raziskati s pomočjo različnih pisnih virov vsestranski pomen molitve ter osvetliti njene stranske učinke na osebno življenje, delo, dnevno rutino. Na osnovi priporočil, kako oblikovati molitev ob odlomku iz Svetega pisma, zaključno delo vključuje tudi nekaj predlogov za preišljevalno družinsko molitev ob odlomku, ki zajemajo metode, primerne za družinsko dinamiko. Z njimi naj bi poživili družinsko molitev v župniji, družine ob tem seznanili z možnostjo preišljevalne molitev ter jih spodbudili k oblikovanju osebne ustne molitve, saj ta kaže na osebni odnos z Bogom. Poleg tega medsebojno podeljevanje osebnega verskega doživljanja plemeniti medosebne odnose in pomaga pri prenosu vere. Odzivi na predloge v župniji so zmerni ali skromni, pa vendar sta dve posameznici izrazili veselje nad novo ponujeno možnostjo. Tudi pri preizkusu mnogih predlogov v svoji družini so se pokazale težave, tako pri razumevanju odlomka, kakor tudi pri izražanju svoje osebne molitve. Odmevi morda niso ravno spodbudni, pa vendar so tudi cilji daljnosežni. Tako kot je osebna molitev nikoli dokončan proces, tako moramo vedno znova vztrajati tudi v svežem spodbujanju k molitvi, in sicer v okviru družine, župnije ter Cerkve.

Kazalo vsebine

Povzetek	4
Kazalo vsebine	5
Uvod.....	6
1. Kaj je molitev?	6
2. Cilj molitve in njeni učinki.....	7
2.1. Težave pri molitvi	8
2.2. Nasveti za molitev	8
2.3. Kaj nas o molitvi uči Jezus in Sveto pismo	10
2.4. Pestrost molitve.....	11
3. Družinska molitev	12
3.1. Zakaj?	12
3.2. Kdaj?.....	13
3.3. Kje?.....	13
3.4. Kaj?.....	13
3.5. Kako?.....	14
4. Praktični del – predlogi za družinsko preišljevalno molitev	15
4.1. Pet predlogov za družinsko molitev v adventu.....	15
4.1.1. Angelovo oznanjenje Mariji.....	16
4.1.2. Marija obišče Elizabeto	18
4.1.3. Jezusovo rojstvo	20
4.1.4. Angelovo oznanjenje Mariji in opazovanje slike.....	22
4.1.5. Angelovo oznanjenje Mariji in desetka rožnega venca	24
4.1.6. Odmev po izteku potovanja Marije romarice.....	25
4.2. Dva predloga preišljevalne družinske molitve ob nedelji Svetega pisma.....	27
4.2.1. Beseda Božjega kraljestva	28
4.2.2. Ki je oznanjal Božje kraljestvo	30
4.3. Pet predlogov za preišljevalno družinsko molitev v postu	31
4.3.1. Jezus o molitvi in postu	33
4.3.2. Hudič skuša Jezusa v puščavi.....	35
4.3.3. Jezusova spremenitev na gori.....	38
4.3.4. Jezus in Samarijanka	40
4.3.5. Jezusova smrt.....	42
Zaključek.....	43
Viri.....	45

Uvod

V svoji zaključni nalogi se ukvarjam predvsem z družinsko molitvijo in možnostjo premišljevanja odlomkov Svetega pisma v okviru družine. Kot mama sedaj že najstniških treh otrok si za družinsko molitev prizadevam že od njihovega otroštva. A starejši kot postajajo, večji izziv se mi družinska molitev zdi; hkrati pa vedno bolj spoznavam, kako pomembno je, v otrocih vzbuditi osebni odnos do Boga. Rada se poslužujem različnih pristopov in ugotavljam, kateri so boljši in kateri pri nas (zaenkrat) ne delujejo. Vesela sem, da otroci molitve ne zavračajo; trudim se, da jo oblikujemo v navezavi na trenutno življenje in da je del večernega obreda. Eno izmed nedokončno rešenih vprašanj pa je tudi, ali vedno povabiti k molitvi tudi moža, ki je tradicionalno veren in mu je zavesten trud za osebni odnos z Bogom tuj; ali ga povabiti morda le takrat, ko molimo z obrazci, ki mu še najbolj odgovarjajo.

V preteklosti je imela družinska molitev svoje mesto v mnogih družinah. Žal pa se je po drugi svetovni vojni vedno bolj izgubljala. Najprej je bil za to kriv politični režim, nato prezaposlenost staršev in družini neprijazni delovni urniki; zelo negativen vpliv pa je imel razmah televizije in pozneje še drugih digitalnih sredstev, ki kradejo družinski čas in nas odtujujejo drug od drugega, od samih sebe in od Boga.

Prepričana sem, da poleg življenja po veri igra družinska molitev veliko vlogo pri prenosu vere. Zato sem si zadala za cilj, poglobiti se v teorijo molitve ter preizkusiti določene metode dela s Svetim pismom v okviru družine. V teoretičnem delu se posvetim najprej molitvi na splošno: kakšen je njen pomen in njena ozdravljajoča moč; s kakšnimi težavami se spopadamo pri molitvi; kakšno pestrost izbire imamo – od različnih molitvenih namenov, oblik do molitvenih drž. Teoretični sklop o molitvi na splošno zajamem z nekaj praktičnimi priporočili, kako izboljšati molitev. Nato se osredotočim na družinsko molitev in njene posebnosti ter naštejem metode dela s Svetim pismom, ki sem jih v praktičnem delu uporabljala. Za praktični del naloge sem si zadala sestaviti pet predlogov premišljevalne družinske molitve za advent in pet za post, po dva predloga pa za nedeljo Svetega pisma ter dva za velikonočni čas. Predloge sem v veliki meri preizkusila v svoji družini, poleg tega pa sem jih v dogovoru z g. župnikom ponudila na izbiro tudi družinam v naši župniji, s čimer sem želela vzbuditi željo po družinski molitvi vsaj še v kateri družini.

1. Kaj je molitev?

Molitev je srečanje z Bogom v ljubezni; je zaupen pogovor z Bogom, ki zajema tako poslušanje kot govorjenje.¹ Molitev je povzdigovanje srca k Bogu; je vstopanje v živ odnos z Bogom; je

¹ Josef Heinzmann: Vera je prijateljstvo, Katehetski center, Ljubljana, 1985.

izročanje samega sebe Bogu ter iskanje in sprejemanje Božje volje.² Molitev torej pogloblja naš odnos z Bogom Očetom in njegovim Sinom Jezusom ter krepi našo ljubezen do njiju; ravno tako pogloblja poznavanje našega lastnega srca in nas notranje spreminja; spreminja naše mišljenje v odnosu do problemov; ne nazadnje pa plemeniti naš odnos s skupnostjo, s katero oziroma za katero molimo. Mnogi duhovni pisatelji ugotavljajo, da je molitev za duhovno življenje enako pomembna, kot je za naše telesno življenje pomembno bitje srca ali dihanje. Kdor ne moli, ne more ohraniti vere. Zelo mi je všeč tudi prispevka, da deluje molitev kot vezna posoda³: ko prilivam v eno posodo, se dviga gladina tudi v vseh ostalih posodah.

2. Cilj molitve in njeni učinki

Dolgoročni učinki molitve so, da pogloblja naš odnos z Bogom, da iz tega odnosa prejemamo moč in ljubezen za vsakdanje življenje in delo med ljudmi. Ravno tako nas upodablja po Jezusu ter tako vedno znova ustvarja novega človeka. Posredno nam molitev vliva mir, svobodo, ljubezen, dostojanstvo ter tako predstavlja vir duševnega zdravja.

Molitev posredno vodi k samospoznavanju. To se dogaja, ko se postavim pred Boga in v njegovi Luči preiskujem svoje misli, grehe, skušnjave raztresenosti in razloge zanje. V iskrenosti in ponižnosti spoznavam, v kakšni situaciji se nahajam, in kaj mi je storiti. Če pri tem občutim ganjenost ali skrušenost, pomeni, da je samospoznavanje prešlo iz glave v srce. Če me pa nemara prevzame celo jok, ki se mi ga ni potrebno sramovati, pomeni, da sem se na Božjo ljubezen odzval ne le z mislimi in čustvi, ampak celo s telesom. Pristine solze religiozne ganjenosti so kot kopel za dušo, saj jo očistijo sledi greha, jo osvežijo, umirijo ter napolnijo z radostjo⁴.

K samospoznavanju vodi tudi preiščevalna molitev, čeprav se ne vrti nujno okrog analize trenutne osebne situacije. Razlog za to je v dejstvu, da nas napolnjuje z Božjimi mislimi, zaradi česar se kakovost naših vsakodnevnih misli izboljša in prostora za slabe misli je manj.⁵ Poleg tega pa je tudi bolj verjetno, da bo v določeni življenjski situaciji priplavala na površje duše odrešujoča Božja misel, ki nam bo dala spoznanje, kako tedaj ravnati.

Celo molitev za druge je sočasno rodovitna metoda samospoznavanja. Kako vendar? Molitev za druge me namreč nagiba k sočustvovanju namesto k obsojanju; pomaga mi k spoznanju, da jih Bog ljubi; pomaga mi uvideti krivdo, ki je tudi v meni; vsekakor oplemeniti ter zdravi moj odnos do teh oseb⁶.

² Youcat v slovenščini, Slomškova založba, Maribor, 2011.

³ Chiara Lubich: Moliti kakor angeli, Novi svet, Ljubljana, 2000.

⁴ Anselm Grün: Molitev in samospoznavanje, Slomškova založba, Maribor, 2009.

⁵ Prav tam.

⁶ Prav tam.

Nenazadnje, zelo odrešujoče je, ko se zmorem zahvaljevati ne la za prijetnosti, ampak tudi za neprilike, saj s tem sprejemem Božjo voljo, sprejemem sebe, kakršen koli že sem, zaupam Bogu, ki je dober in me ljubi, ter ga preneham oblikovati po lastnih predstavah⁷.

Kakor koli že, naš glavni cilj molitve mora biti, poživljati našo povezanost z Bogom, ne pa zgolj stremeti po njenih stranskih učinkih. Njena zdravilna moč nam je navržena.

2.1. Težave pri molitvi

Vsemu povedanemu navkljub pa ne moremo zanikati dejstva, da je moliti težko, da se nam marsikdaj upira in da skušamo najti najrazličnejše izgovore, samo da bi se molitvi izognili. Vse to nam je znano iz osebne izkušnje, ko je naše vztrajanje v molitvi na preizkušnji; znani so nam (občasni) ne-navdušeni odzivi naših najstnikov, ko predlagamo v molitev nekaj, kar bi znalo biti predolgo. Skratka, dejstvo, ki ga priznavajo tudi izkušeni molivci je, da molitev resnično je naša težava. Prvi razlog tiči v tem, da nam je Bog zastrt in da so sadovi molitve nepredvidljivi; ni nam znano niti kdaj jih bomo prejeli niti v kakšni obliki. Bog nikakor ni avtomat, ki bi izpolnjeval naše želje, zaupati pa smemo, da nam bo dal v molitvi moč za to, da se bomo mogli soočiti s tem, kar je za nas v danem trenutku najboljše, saj nas ima rad in smo njegovi otroci. Lahko da bo tolažba ali pa moč edini sad molitve, lahko pa se celo primeri, da še tega ne bomo takoj čutili. Tedaj ostajamo v suhoti, z občutkom zapuščenosti... Čemu potem vztrajati v molitvi? Moliti resnično marsikdaj ni lahko. Druga naša težava je človeška raztresenost, ki nas ovira že na samem začetku molitve, mimogrede pa nas zajame tudi sredi molitve, bodisi zaradi zunanjih dražljajev, ko npr. zazvoni telefon, ali notranjih vzgibov, ko nam misli odtavajo. Moderni človek, ki je neprenehoma izpostavljen moderni tehnologiji in vsem njenim avdio-vizualnim dražljajem, še toliko težje prisluhne tišini v sebi. Tretja težava je lahko celo strah, da bi se moral spremeniti ali da bi me Bog videl v globino srca – z vso mojo grešnostjo.

2.2. Nasveti za molitev

Za dobro molitev je resnično dobro upoštevati nekaj nasvetov:

1. Ustvari si **pozitivno podobo o molitvi**. Na primer, molitev je kot izvir žive vode, ki nas poživlji. Ali pa v molitvi smo povezani med seboj kot vezna posoda.
2. **V molitvi bodi vztrajen**. Vztrajanje, še posebej v času praznote, je izraz tvoje zvestobe in ljubezni. Za molitev je potrebna volja in vaja.
3. V molitvi **bodi naraven** in preprost. Pred Boga prinesi svoje resnično življenje: trenutno veselje ali trenutno stisko, trenutno občudovanje ali trenutni strah, trenutno zaskrbljenost ali trenutno zmedenost.

⁷ Anselm Grün: Molitev in samospoznavanje, Slomškova založba, Maribor, 2009.

4. **Izberi čas**, ko je najbolj verjetno, da ne bo motečih dejavnikov. Boga se spomni zjutraj, zvečer, pred obrokom pa še kdaj čez dan; načrtuj, kdaj mu lahko posvetiš malo dlje časa.
5. **Izberi primeren prostor** in ga uredi tako, da bo spodbujal k zbranosti. Nanizala bom nekaj idej, ki pa niso nujno vse naenkrat udejanjene: na mizo razgrni prtič, pridaj vazo cvetja, križ ali Marijino podobo, odpri Sveto pismo, prižgi svečo.
6. **Izberi, kaj boš molil**. Če boš molil ob odlomku Svetega pisma, ga izberi vnaprej. Praksa tudi kaže, da je dobro v določeni obliki molitve vztrajati in se v njej vaditi neko določeno obdobje.
7. Na začetku si vzemi nekaj trenutkov za **pripravo**. V prvem koraku se potrudim umiriti, v drugem koraku pa se poskusim zavedati Božje pričujočnosti in sebe kot Božje stvaritve. Tako se ustvarja pravi molitveni prostor – sveti prostor, ki je v duhu: Bog se v ljubezni sklanja k človeku, človek se v veri odziva Bogu.⁸ In ta priprava je že molitev.
8. **Obrni se** za pomoč **k Svetemu Duhu**, saj je on Božji Duh, ki pozna Božjo misel, in hkrati Jezusov Duh, ki pozna zemeljsko življenje in nas zato razume. V Rim 8,26-27 je rečeno: *»Duh prihaja na pomoč naši slabosti. Saj niti ne vemo, kako je treba za kaj moliti, toda sam Duh posreduje za nas z neizrekljivimi vzdihmi.«*

Da dosežemo zbranost na začetku, nam lahko pripomore več pristopov:

- Pogled usmerimo v plamen sveče in ga nekaj trenutkov opazujemo. Ali pa se osredotočimo na svoje dihanje – vdih in izdih.⁹
- Spoštljivo naredimo znamenje križa.
- Iskreno recimo: »Zdaj nimam drugega opravila kot molitev. Naslednjih deset minut namenjam zgolj temu. Prost sem in le za molitev sem tukaj. Svojo voljo in čutenje izročam Bogu, ki je edini v tem trenutku važen.«¹⁰ Ali pa: »Gospod, ti veš, da se mi ne da moliti. Pomagaj mi moliti; vzbudi mi željo po molitvi.«¹¹
- Da se zavemo Božje pričujočnosti, nekajkrat ponovimo eno pomenljivo vrstico iz Svetega pisma in poskušamo ob tem počivati v Božji prisotnosti. Nekaj primerov vrstic:
 - »Kličem te po imenu: Moj si!« (Iz 43)
 - »Gospod je moja luč in moja rešitev; koga bi se bal?« (Ps 27)

⁸ Romano Guardini: Uvajanje v molitev, Družina, Ljubljana, 1979.

⁹ Michael Paul Gallagher: Vera in mladostno iskanje, Župnijski urad Ljubljana-Dravlje, Ljubljana, 1997, str. 74-75.

¹⁰ Romano Guardini: Uvajanje v molitev, Družina, Ljubljana, 1979.

¹¹ Andrew Knowles: Odkrivajmo molitev, Ognjišče, Koper, 1986.

»Kakor jelen hrepeni po potokih voda, tako hrepeni moja duša po tebi, moj Bog.« (Ps 42)

»Tvoj obraz iščem, Gospod.« (Ps 27,8b)

- Svetega Duha preprosto povabimo s krajšo ali daljšo molitvijo, npr.:

»Sveti Duh, ti notranji učitelj, odpri mi srce, da bom danes sprejel tvojo besedo.«

Ali: »Sveti Duh, prižgi v mojem srcu nov ogenj, ki bo gorel zate.«

Ali: »Sveti Duh, odpri mi srce, da bom sprejel tvojo luč za svoje življenje.«¹²

2.3. Kaj nas o molitvi uči Jezus in Sveto pismo

Veliko se o molitvi lahko naučimo od Jezusa. Jezus je veliko molil, kar sedemnajstkrat je omenjeno v evangelijih. Molil je zagotovo pred vsemi odločilnimi koraki, če naj omenim le nekatere: predno je bil krščen in je nato začel javno delovati; predno je izbral dvanajstere; potem ko so ga množice želele izbrati za voditelja po čudežni pomnožitvi kruha; pa pred svojim trpljenjem, ko so bili z učenci zbrani pri zadnji večerje ter v vrtu Getsemani in na križu pred smrtjo. Ko je Jezus molil, se je vedno umaknil na samo, ali na goro ali v puščavo (kraja sta sinonima za srečanje z Bogom). Največkrat je molil zgodaj zjutraj ali ponoči. V pogovor z Očetom je izlil svoja čustva, vključno s strahom (*»Bog, če je mogoče, da gre ta kelih mimo mene.«*), zbežnostjo, zapuščenostjo (*»Moj Bog, zakaj si me zapustil?«*). Vsekakor pa je v molitvi iskal Očetovo voljo (*»Ampak ne moja, tvoja volja naj se zgodi.«*). Tako delajmo tudi mi: Redno molimo, še posebej molimo ob pomembnih odločitvah, izberimo si primeren čas in prostor ter izrazimo svoja čutenja s preprostimi in naravnimi besedami, ki bodo odsev življenjske situacije, v kateri se nahajamo.

Vse naštetu se ujema z že prej navedenimi nasveti, ki dejansko jemljejo Jezusa za zgled. Poleg tega pa se ujemajo še z nekaterimi izreki o molitvi, zapisanimi v Svetem pismu:

- *»Čujte in vsak čas molite.«* (Lk 21,36) - Izrek spodbuja k vztrajnosti.
- *»Zmeraj se veselite. Neprenehoma molite, v vsakršnem položaju se zahvaljujte; zakaj to je Božja volja v Jezusu Kristusu glede vas.«* (1 Tes 5,16-18) – Poleg vztrajnosti je izpostavljena zahvaljevalna molitvena drža in to celo v preizkušnji, kar je s človeškimi očmi težko razumljivo; poudarjena pa je tudi Božja volja, ki jo moramo iskati in sprejemati, kar v luči Božje ljubezni spremeni celo preizkušnjo v vir milosti.
- *»Čujte in molite, da ne zaidete v skušnjavo.«* (Mt 26,41) – Nasvet poudarja preventivno moč molitve, ki nas notranje krepi, nas upodablja po Jezusu, da smo z njim močni v boju s skušnjavami.
- *»Klič me ob dnevu stiske: rešil te bom in me boš častil.«* (Ps 50) – Nasvet o molitvi se nanaša na čas preizkušnje.

¹² Jacques Philippe: Odkrijmo veselje do molitve, Emanuel, Ljubljana, 2018.

- Pri Jezusu in Pavlu srečamo tudi primere, kako je vredno moliti za druge (Jn 17; Flp 1,2-6,9-11; Efž 1,15-19).

2.4. Pestrost molitve

Molitev skriva v sebi neverjetno pestrost, in sicer glede na vsebino, obliko, držo telesa, čas v cerkvenem letu ter glede na število molivcev.

Po vsebini je molitev lahko klicanje blagoslova, zahvala, prošnja, češčenje ali hvalnica. Blagoslovna molitev kliče na nas oziroma na naše bližnje Božji blagoslov. Zahvalna molitev izraža zahvalo za vse, kar prejemo od svojega Boga Stvarnika. Prosilna molitev prosi Boga za pomoč v stiski, nemoči in trpljenju. V češčenju priznavamo veličino, vsemogočnost, svetost in ljubezen Boga Očeta, ki je vse ustvaril, in Sina, ki nas je odrešil. Pri tem se zavedamo svoje majhnosti, kar s telesom najbolje izrazimo s klečanjem.¹³ V hvalnici izražamo svojo prevzetost nad lepoto in sijajem Božjega stvarstva.

Po obliki je molitev lahko naše lastno besedilo, lahko je molitveni obrazec, lahko je ponavljalna molitev, premišljevalna molitev ali celo notranja molitev, ko smo preprosto z Bogom v tišini. Včasih besede same privrejo iz srca, kadar pa temu ni tako, so premišljeno izrečeni molitveni obrazci priročno orodje. Ponavljalna molitev (litanijske, Angel Gospodov, rožni venec, ponavljanje svetopisemskih izrekov) nam omogoča, da se pomudimo v duhovnem prostoru Božjega miru. Za premišljevalno molitev pa je priporočeno čimbolj živo predstavljanje dogodka ter premišljevanje z razumom kakor tudi z voljo in srcem. Z razumom pristopamo analitično, kaj se zgodi, kaj kdo pravi, kakšen se izkaže Jezus (Bog), kakšen človek; z voljo pa spoznamo, kaj nam je storiti v našem življenju, kar se v zvestobi in ljubezni tudi potrudimo izpolniti.

Tudi drža telesa in rok je v molitvi lahko zelo raznolika. Lahko stojimo, sedimo, klečimo (ali celo ležimo), pri čemer je najpomembnejše, da nam drža pomaga k zbranosti. Stoja se najpogosteje ujema s slavljenjem / hvalnico, sedenje s premišljevanjem, klečanje s češčenjem ali močno prošnjo v skrajni nemoči. Sklenjene roke so največkrat izraz prošnje; razprte roke, dvignjene proti nebu, kličejo blagoslov ali pa so znamenje izročitve; roke, prekrižane na prsih, so izraz tega, da puščam zunaj vse in vase povabim Boga.¹⁴

Za dodatno popestritev poskrbijo različne vsebine skozi cerkveno leto, s posebnim poudarkom v adventu, božiču, postu in velikonočnem času. Vse to najde svoj odzven tudi v molitvi.

Nenazadnje je lahko molitev individualna ali skupinska. Molitev je v prvi vrsti osebna, a ravno kristjani morajo biti prepoznavni tudi po zbiranju k skupni molitvi, in sicer v družini, občestvu ali pa v manjših molitvenih skupinah. Osebna molitev v dnevu je najpomembnejša, tako da je

¹³ Youcat v slovenščini, Slomškova založba, Maribor, 2011.

¹⁴ Anselm Grün: 50 obredov za življenje, Mohorjeva družba, Celje, 2009.

skupna molitev ne sme nikoli povsem izriniti. Ravno tako ne sme izpasti nedeljska občestvena molitev. In končno, družinska molitev (in življenje) ne sme trpeti na račun pretiranega verskega udejstvovanja po raznih skupinah.

3. Družinska molitev

3.1. Zakaj?

Verjamem, da je v družinski molitvi velika moč in blagoslov. K družinski molitvi vsi nekaj prispevamo in s svojo raznolikostjo bogatimo drug drugega. Drug v drugem srečujemo Jezusa; drug z drugim delimo Božje darove, kar terja vzajemno spoštovanje in zaupanje; obrednost ter zaupljiva hvaležnost in prošnja nas združujejo. Po drugi strani pa zahteva družinska molitev tudi prilagajanje različni starosti, različnim duhovnim okusom ter različni duhovni zrelosti, zaradi česar se težko zanjo odločimo, še posebej, ker v modernem času ne velja za samo po sebi umeven del družinskega življenja niti v verni družini. Vse to so težave, s katerimi se vedno znova srečujemo, doživljamo tudi razočaranje; vendar zaradi njenega blagoslova je vredno vztrajati.

Verjamem, da je družinska molitev močna spodbuda pri vzgoji za osebno molitev, v prvi vrsti za otroke, ravno tako pa ob njej duhovno rastemo tudi odrasli starši. V naglici vsakdana je lahko v določenem obdobju to edina oblika molitve poleg svete maše. Ravno tako naj bi družinska molitev odigrala pomembno vlogo pri prenosu vere, saj se danes vera ne podeduje več. Če naj otroci vero ohranijo, jo morajo zagotovo osebno in smiselno doživeti, k čemur lahko družinska molitev zagotovo veliko prispeva (poleg, seveda, čim lepšega življenja družinskih odnosov iz vere). Za razliko od judovske tradicije družinsko versko obredje ni tako globoko vpeto v družinsko krščansko tradicijo. V družinah se premalo govori o veri, o verskem doživljanju in verskih praznovanjih, vse prevečkrat ostaja vse versko dogajanje omejeno na verouk in župnijsko cerkev.

Anselm Grün poudarja, kako pomembni so obredi v družinskem življenju, zato je prav in dobro, da družinska molitev postane pomenljiv vsakodnevni obred. Obredi ustvarjajo ritem dnevu, letu, življenju. Obredi vnašajo Boga v naše življenje in s tem odpirajo nebo nad nami ter ustvarjajo sveti kraj in sveti čas. Obredi zaprejo ena vrata in odprejo vrata drugi etapi; zaznamujejo prehode. Obredi omogočajo izražanje čustev, ki jih sicer ne bi nikoli izrazili, in s tem poglobljajo odnose, ustvarjajo dom, prenašajo razumska dejstva v srce. Obredi dajejo zavest, da moje življenje uspeva. Obredi so kraj srečanja z Bogom, s samim seboj ter z drugimi družinskimi člani.¹⁵

¹⁵ Anselm Grün: 50 obredov za življenje, Mohorjeva družba, Celje, 2009.

V spodbudo za družinsko molitev nam mora biti tudi Jezusova misel: »Če sta dva izmed vas na zemlji združena v kateri koli prošnji, ju bo uslišal moj Oče, ki je v nebesih. Kjer sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi.« (Mt 18,19-20)

3.2. Kdaj?

Napotek, da si določimo čas za družinsko molitev, je pomemben. Poleg zahvale ob obedu je večinoma najlažje izvedljiva večerna skupna molitev. Čeprav se sliši enostavno, je vendarle prava umetnost, zbrati družino skupaj – še posebej na začetku, dokler družinski člani molitve ne sprejmejo za svojo. Ali naj bo to določena ura ali čas, predno gre-jo najmlajši spat, ali po večerji? Kako se izogniti 'neprijetnemu bremenu', da bi vedno isti član vabil k skupni molitvi? Sama nimam na vsa ta vprašanja dokončnega odgovora. Izkušnja mi je pokazala le to, da je breme klicanja članov k molitvi posamezniku včasih tako težko, da se mu izogne, in posledično družinska molitev izpade. Po drugi strani pa se je izkazalo, da po vztrajanju v večerni molitvi včasih dajo že tudi otroci sami pobudo za molitev, predno grejo spat. Vrh vsega se mi zdi lep in koristen predlog, da je sobotni večer malo drugačen: molitev je rahlo daljša, z izbiro svetopisemskega odlomka je lahko neposredna priprava na nedeljo; nato pa se molitev prelije v skupno preživet večer, morda ob družabni igri.

3.3. Kje?

Napotek glede izbire prostora za družinsko molitev je enak napotku za osebno molitev. Uglasimo prostor za molitev, da bo spoštljiv in bo vodil k umirjenosti. Lahko se zberemo ob kuhinjski mizi ali v sobi. Sveča (simbolizira Gospodovo navzočnost), odpro Sveto pismo (simbolizira, kako nam Bog po njem govori) ali kakšen drug nabožni predmet pripomore k zbranosti. Otroke je pomembno navajati k spoštljivi drži telesa. Vsi člani družine naj se med molitvijo usedejo tako, da se jim med branjem in tišino ne bo treba premikati.

3.4. Kaj?

Variacija v družinski molitvi je dobrodošla, ravno tako pa tudi vztrajanje v določeni obliki za določen čas. Vsekakor je dobro otroke z lastnim zgledom čim prej navajati tudi na osebne zahvale in prošnje, ki jih povezujemo z molitvenimi obrazci ali napisanimi molitvami. Uvajamo tudi premišljevalno molitev ob odlomku Svetega pisma, ki ga v naprej izberemo. Lahko se poslužimo hvalnic ali večernic na spletu, kar lahko približa molitev mladi generaciji, ki ne gre več nikamor brez telefona. Občasno se odločimo tudi za ponavljalno molitev. Glede na sodelovanje in lastno presojo izbiramo, kaj bomo molili. Če presodimo, da so otroci dovolj zreli, jim lahko občasno (delno) prepustimo izbiro. Zagotovo je, da se naša družinska molitev z odraščanjem otrok spreminja.

3.5. Kako?

Napotki so bolj ali manj enaki kot za katero koli drugo vrsto molitve: Na začetku molitve se umirimo ter zavejmo, da smo v Božji navzočnosti. Zavzemimo ustrezno držo in se spoštljivo pokrižajmo. Povabimo medse Svetega Duha. V molitvi bodimo naravni, življenjski in preprosti.

Če premišljujemo odlomek iz Svetega pisma, izberimo tiste metode dela s Svetim pismom, ki so bolj primerne za dinamiko družinske molitve. Izkušnja nam bo največ pokazala, morda je naša družina v čem specifična. Ne bojmo se kdaj tudi česa novega poizkusiti. Če ne poskusimo, ne moremo vedeti, ali bo (v naši družini) delovalo ali ne.

Metode ob branju svetopisemskega odlomka, ki sem jih največkrat uporabila v svoji družini ter tudi v predlogih za družinsko molitev v naši župniji in so se obnesle, so:

- branje psalma v dveh zborih;
- besede, ki so me najbolj nagovorile;
- kaj mi odlomek pove o Bogu, kaj o človeku, kaj je sporočilo;
- vživljanje v dogodek oz. nekdo kratko povzame odlomek – nato odgovorimo: Komu sem v čem podoben? Ali sem eden od opazovalcev?/ Kako se počutim ob tem dogodku?/ Kaj nas Jezusova dela učijo o njem? / Kako želi Jezus delovati danes po meni?/ Kaj želi, da storim?
- po skupnem premišljevanju oblikuje vsakdo prošnjo ali zahvalo;
- vprašamo se, k čemu nas Bog nagovarja, da storimo kot posamezniki ali kot družina.

Premišljevalno molitev sklenemo z molitvijo, ki je lahko desetka ali Očenaš, Zdrava Marija, Slava Očetu (z nekim namenom); lahko je molitev, izražena s svojimi besedami; lahko je psalm, ki ga preberemo v dveh zborih ali pa z odpevom.

4. Praktični del – predlogi za družinsko premišljevalno molitev

V pričujočem delu sledijo predlogi za družinsko premišljevalno molitev v takšni obliki, kot sem jih izdelala za družine. Predlogi so namensko nekoliko bolj barviti, da bi bili očem bolj prijetni in zato bolj privlačni. Slog pisave ni v vseh predlogih enak, sem se pa trudila, da sem bila dosledna v slogu v okviru enega sklopa. Letak, pripravljen za nedeljo Svetega pisma, vsebuje tudi kar nekaj slik. Poleg tega je velikost črk pogojena s ciljem, stisniti želeno snov na letak (A4 list, postavljen v ležečo lego, preganjen po sredini na polovico).

4.1. Pet predlogov za družinsko molitev v adventu

Predlogi za molitev so spremljali Marijo romarico. Ker ima naša župnija štiri podružnice, se je Marija romarica zadržala v vsaki podružnici po en teden. Navala za molitev ni bilo, pa vendar, v vsakem tednu so Marijo sprejele vsaj tri družine. Dva odziva sta bila odkrito pozitivna, vendar sem zanju izvedela kakšen mesec pozneje.

Sledijo dejanski predlogi, ki so v mapi zaokrožili po hišah, skupaj z Marijo romarico:

4.1.1. Angelovo oznanjenje Mariji

UVODNA MOLITEV K SVETEMU DUHU:

Voditelj molitve: † *V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Nebeški Oče, zbrani smo pri Tvoji Božji besedi. Naj nas Božja beseda, ki jo bomo prebrali iz evangelija po Luku navdihne za vsa dela in načrte v našem vsakdanjem življenju. Božja beseda je bila napisana po navdihu Svetega Duha, zato jo je mogoče razumeti samo v tem istem Duhu.*

Gospod, izročamo ti svoje misli in svoj um usmerjamo k poslušanju Tvoje Besede. Pomagaj nam, da se umirimo in pozabimo na čas. Naj nam bo ta čas, ki ga namenjamo pogovoru s Teboj dragocen.

Pridi Sveti Duh! Pridi in prebivaj v meni, Sveti Duh. Amen.

Nekdo lepo prebere odlomek Lk 1,26-38, ostali poslušajo:

26 V šestem mesecu je Bog poslal angela Gabriela v galilejsko mesto Nazaret, 27 k devici, zaročeni z možem, ki mu je bilo ime Jožef, iz Davidove hiše, in devici je bilo ime Marija. 28 Angel je vstopil k njej in rekel: »Pozdravljena, obdarjena z milostjo, Gospod je s teboj!« 29 Pri teh besedah se je vznemirila in premišljevala, kakšen pozdrav je to. 30 Angel ji je rekel: »Ne boj se, Marija, kajti našla si milost pri Bogu. 31 Glej, spočela boš in rodila sina, in daj mu ime Jezus. 32 Ta bo velik in se bo imenoval Sin Najvišjega. Gospod Bog mu bo dal prestol njegovega očeta Davida 33 in kraljeval bo v Jakobovi hiši vekomaj; in njegovemu kraljestvu ne bo konca.« 34 Marija pa je rekla angelu: »Kako se bo to zgodilo, ko ne poznam moža?« 35 Angel ji je odgovoril: »Sveti Duh bo prišel nadte in moč Najvišjega te bo obsenčila, zato se bo tudi Sveto, ki bo rojeno, imenovalo Božji Sin.*

36 Glej, tudi tvoja sorodnica Elizabeta je spočela sina v starosti; in to je šesti mesec njej, ki so jo imenovali nerodovitno. 37 Bogu namreč ni nič nemogoče.« 38 Marija pa je rekla: »Glej, Gospodova služabnica sem, zgodi se mi po tvoji besedi!« In angel je šel od nje.

TIŠINA (nekaj trenutkov, kakšno minuto), da Božja beseda odmeva v naših srcih. Nato voditelj reče:

- *Vsak naj pove eno besedo, ki se mu je vtisnila v spomin.*

Voditelj: *Sedaj bomo še enkrat prisluhnilii odlomku. Nato bo sledila malo daljša tišina (3 minute). Nakar bo vsakdo povedal, kateri del odlomka ga je nagovoril in zakaj.*

Nekdo še enkrat prebere odlomek.

TIŠINA

Voditelj: *Sedaj naj vsak pove, o čem je razmišljal oziroma kaj se ga je dotaknilo in zakaj. Najbolje, da gremo v krogu. Pa bomo začeli pri (meni)... in nadaljevali v tej smeri.*

Voditelj: *Sedaj, ko smo si podali naša razmišljanja, naj vsakdo izreče Bogu Očetu svojo kratko molitev: Lahko je prošnja, zahvala.*

VODITELJ: *Za zaključek bomo skupaj zmolili Zaharijevo hvalnico (Lk 1,68–79), in sicer v dveh zborih. Vsak zbor prebere po eno svetopisemsko vrstico (ki je napisana v dveh vrstah), s tem da se pri zvezdici za trenutek ustavi. Poskusimo se poslušati in ubrano, v umirjenem tempu skupaj brati.*

ZAKLJUČNA MOLITEV v dveh zborih

PRVI ZBOR: Hvaljen, Gospod, Bog naših očetov, * obiskal je svoje ljudstvo in nas odrešil.

DRUGI ZBOR: Obudil nam je mogočnega Zveličarja *
v hiši svojega služabnika Davida.
Napovedal ga je po svojih svetih prerokih, *
ki so ga oznanjali od davnih vekov.
Rešil nas bo naših sovražnikov, *
otel iz rok vseh, ki nas črtijo.
Izkazal nam je usmiljenje, kakor je obljubil očetom, *
spomnil se je svoje svete zaveze.
Prisegel je Abrahamu našemu očetu, *
da bomo rešeni iz rok sovražnikov.
Brez strahu bomo služili Gospodu *
v svetosti in pravičnosti vse dni življenja. —

In ti, dete, boš prerok Najvišjega, *
pojdeš namreč pred Gospodom, pripravljat mu pota.
Po tebi bo ljudstvo spoznalo Odrešenika, *
ki ga bo rešil njegovih grehov.
Obiskal nas bo po prisrčnem usmiljenju Vsemogočnega *
kakor sonce, ki vzhaja z višave.
Razsvetlil bo vse, ki sedijo v temi in smrtni senci, *
in naravnal na pot miru vse naše korake. —

Slava Očetu ... Kakor je bilo ... —

4.1.2. Marija obišče Elizabeto

UVODNA MOLITEV K SVETEMU DUHU:

Voditelj: Umirimo se in se z molitvijo k Svetemu Duhu pripravimo na poslušanje Božje besede, saj nam ta govori ravno po Svetem Duhu:

† V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Bog Oče, odpiram se Svetemu Duhu, ki me posvečuje. Izročam se Besedi, ki hoče iz Svetega pisma govoriti meni. Pomagaj mi razumeti to, kar mi danes želiš povedati.

Vsi:

*Pridi, Sveti Duh, napolni srca svojih vernih
in vžgi v njih ogenj svoje ljubezni.*

*Pošlji svojega Duha in prerojeni bomo
in prenovil boš obličje zemlje.*

Molimo. *Bog naš Oče, Sveti Duh nas razsvetljuje in uči. Naj nam pomaga, da bomo v življenju spoznali, kaj je prav, in vselej radi sprejemali njegove spodbude. Po Kristusu našem Gospodu. Amen.*

Voditelj: Sedaj bomo prebrali odlomek iz Lukovega evangelija, kako je Marija obiskala teto Elizabeto. Pozorno poslušajmo in si skušajmo živo predstavljati prizor: osebe, okolico, izrečene besede.

Nekdo lepo prebere odlomek Lk 1,39-56, ostali poslušajo:

39 Tiste dni je Marija vstala in se v naglici odpravila v gričevje, v mesto na Judovem. 40 Stopila je v Zaharijevo hišo in pozdravila Elizabeto. 41 Ko je Elizabeta zaslišala Marijin pozdrav, se je dete veselo zganilo v njenem telesu. Elizabeta je postala polna Svetega Duha 42 in je na ves glas vzkliknila in rekla: »Blagoslovljena ti med ženami, in blagoslovljen sad tvojega telesa! 43 Od kod meni to, da pride k meni mati mojega Gospoda? 44 Glej, ko je prišel glas tvojega pozdrava do mojih ušes, se je dete v mojem telesu od radosti zganilo. 45 Blagor ji, ki je verovala, da se bo izpolnilo,*
kar ji je povedal Gospod!«

46 In Marija je rekla:

»Moja duša poveljuje Gospoda

47 in moj duh se raduje v Bogu, mojem Odrešeniku,

48 kajti ozrl se je na nizkost svoje služabnice.

Glej, odslej me bodo blagovali vsi rodovi,

49 kajti velike reči mi je storil Mogočni

in njegovo ime je sveto.

50 Njegovo usmiljenje je iz roda v rod

nad njimi, ki se ga bojijo.

51 Moč je pokazal s svojo roko,
razkropil je tiste, ki so ošabni v mislih svojega srca.

52 Mogočne je vrgel s prestolov

in povišal je nizke.

53 Lačne je napolnil z dobrotami

in bogate je odpustil prazne.

54 Zavzel se je za svojega služabnika Izraela

in se spomnil usmiljenja,

55 kakor je govoril našim očetom:

Abrahamu in njegovemu potomstvu na veke.«

56 Marija je ostala z njo približno tri mesece, potem pa se je vrnila na svoj dom.

TIŠINA (nekaj trenutkov, kakšno minuto), da Božja beseda odmeva v naših srcih. Nato voditelj postopno zastavlja sledeča vprašanja in da možnost vsakomur, da odgovori:

- *Kako si predstavljate prizor, dogajanje, razpoloženje?*
- *Kako si predstavljate osebe - Marijo in Elizabeto? Njune gibe, držo, obraz?*
- *Kje vidite v tem dogajanju sebe? Kje se nahajam? Kaj občutim? Kakšna vprašanja si zastavljam?*

ZAKLJUČNA MOLITEV:

Voditelj: Za zaključno molitev bomo še enkrat zmolili Marijino hvalnico. (Voditelj razdeli lističe z Marijino hvalnico, ki so v mapi.) Molili bomo tako, da drug za drugim preberemo eno vrstico (to pomeni vse, kar sodi pod eno številko).

Preberemo Marijino hvalnico.

Voditelj: Sedaj si vsakdo izbere eno besedo ali en stavek, ki mu največ pove. Skušamo si te besede vtisniti v spomin in srce. Nekajkrat jih tiho ponovimo.

Voditelj: Sedaj povemo izbrane besede na glas.

Voditelj zaključi molitev: *Dobri Bog, naj te besede odmevajo v našem srcu in naj se jih še večkrat jutri čez dan spomnimo. AMEN.*

4.1.3. Jezusovo rojstvo

UVODNA MOLITEV K SVETEMU DUHU:

Voditelj: Umirimo se in se z molitvijo psalma pripravimo na poslušanje Božje besede. (Nekdo) bo prebral odpev, ki ga vsi ponovimo. Nato ta-isti prebere kitice in za vsako vsi odgovarjamo z odpevom. (Določimo tistega, ki bere naprej.)

† *V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.*

ODPEV: »*Gospod, pridi in nas reši.*« Psalm 146, 6-7.8-10 (Vzeto iz Hozana.si)

Gospod je zvest na veke,
Gospod pomaga do pravice zatiranim,
Gospod daje kruha lačnim,
Gospod osvobaja jetnike.

ODPEV: »*Gospod, pridi in nas reši.*«

Gospod odpira oči slepim,
Gospod dviga potrte,
Gospod ljubi pravične.
Gospod varuje tujce.

ODPEV: »*Gospod, pridi in nas reši.*«

Gospod podpira siroto in vdovo,
pota krivičnih pa uničuje.
Gospod bo kraljeval na veke,
tvoj Bog, o Sion, od roda do roda.

ODPEV: »*Gospod, pridi in nas reši.*«

Voditelj: Sedaj bomo prebrali odlomek iz Matejevega evangelija. Pozorno sledimo s poslušanjem; če želimo, lahko sočasno tiho sledimo besedilu na listu (ali v SP).

Nekdo lepo prebere odlomek Mt 1,18-24, ostali poslušajo:

18 Z rojstvom Jezusa Kristusa je bilo takóle: Njegova mati Marija je bila zaročena z Jožefom; in preden sta prišla skupaj, se je izkazalo, da je noseča – bila pa je noseča od Svetega Duha. 19 Njen mož Jožef je bil pravičen in je ni hotel osramotiti,* zato je sklenil, da jo bo skrivaj odslovil. 20 Ko je to premišljeval, se mu je v sanjah prikazal Gospodov angel in rekel: »Jožef, Davidov sin, ne boj se vzeti k sebi Marije, svoje žene; kar je spočela, je namreč od Svetega Duha. 21 Rodila bo sina in daj mu ime Jezus,* kajti on bo svoje ljudstvo odrešil grehov.« 22 Vse to pa se je zgodilo, da se je izpolnilo, kar je Gospod rekel po preroku:
23 *Glej, devica bo spočela in rodila sina in imenovali ga bodo Emanuel,*
kar v prevodu pomeni *Bog z nami.* 24 Ko se je Jožef zbudil, je storil, kakor mu je naročil Gospodov angel. Vzel je svojo ženo k sebi.

Nekaj trenutkov TIŠINE.

Voditelj: - Kaj govori odlomek o **Bogu**? Kakšen je? Kako deluje? Kaj govori o Očetu, o Sinu, kaj o Svetem Duhu?

- Kaj govori odlomek o **človeku**? O njegovih lastnostih, o njegovem obnašanju?
- **Kaj je sporočilo odlomka?**

ZAKLJUČNA MOLITEV:

Voditelj: Iz vsega ugotovljenega in spoznanega si vzemimo eno BESEDO ali VERZ in si ga skušajmo vtisniti v srce.

Voditelj: Sedaj si te BESEDE oziroma VERZE tudi podelimo.

Voditelj: Sedaj pa je vsakdo povabljen, da izrazi Bogu svojo prošnjo ali zahvalo, ki se mu poraja v srcu.

Če je suša v besedah, lahko voditelj povzame molitev s sledečimi besedami:

Dobri Oče, hvala ti za Marijo, ki je v zaupanju sprejela Božje materinstvo.

Hvala ti za Jožefa, ki je v zaupanju v Tvojo besedo sprejel očetovstvo Božjemu sinu in nudil ljubeče varstvo Mariji.

Hvala ti za Jezusa, Tvojega sina, ki je postal človek, da nas je odrešil.

Prosimo te, vlij zaupanje tudi v nas, da se bomo zavedali, da nas ljubiš, da nam želiš dobro in da nas vodiš in spremljaš, včasih tudi skozi preizkušnje. Amen.

4.1.4. Angelovo oznanjenje Mariji in opazovanje slike

UVODNA MOLITEV K SVETEMU DUHU:

Voditelj: Umirimo se in se z molitvijo k Svetemu Duhu pripravimo na poslušanje Božje besede.

† *V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.*

Pridi Sveti Duh! Pridi in prebivaj v meni, Sveti Duh. Amen.

Nekdo lepo prebere odlomek Lk 1,26-38, ostali poslušajo:

26 V šestem mesecu je Bog poslal angela Gabriela v galilejsko mesto Nazaret, 27 k devici, zaročeni z možem, ki mu je bilo ime Jožef, iz Davidove hiše, in devici je bilo ime Marija. 28 Angel je vstopil k njej in rekel: »Pozdravljena, obdarjena z milostjo, Gospod je s teboj!« 29 Pri teh besedah se je vznemirila in premišljevala, kakšen pozdrav je to. 30 Angel ji je rekel: »Ne boj se, Marija, kajti našla si milost pri Bogu. 31 Glej, spočela boš in rodila sina, in daj mu ime Jezus. 32 Ta bo velik in se bo imenoval Sin Najvišjega. Gospod Bog mu bo dal prestol njegovega očeta Davida 33 in kraljeval bo v Jakobovi hiši vekomaj; in njegovemu kraljestvu ne bo konca.« 34 Marija pa je rekla angelu: »Kako se bo to zgodilo, ko ne poznam moža?« 35 Angel ji je odgovoril: »Sveti Duh bo prišel nadte in moč Najvišjega te bo obsenčila, zato se bo tudi Sveto, ki bo rojeno, imenovalo Božji Sin.*

36 Glej, tudi tvoja sorodnica Elizabeta je spočela sina v starosti; in to je šesti mesec njej, ki so jo imenovali nerodovitno. 37 Bogu namreč ni nič nemogoče.« 38 Marija pa je rekla: »Glej, Gospodova služabnica sem, zgodi se mi po tvoji besedi!« In angel je šel od nje.

TIŠINA (nekaj trenutkov, kakšno minuto), da Božja beseda odmeva v naših srcih.

Nato voditelj reče: Sedaj usmerimo pozornost na sliko, ki ponazarja prebrani odlomek. (Slika bo posebej priložena.)

- Najprej bo vsak od nas povedal eno poved o sliki. Poved bomo vedno začeli z besedo: **Vidim...** Vsakdo bo prišel dvakrat (ali trikrat) na vrsto. Tako bomo skupaj postali bolj pozorni na podrobnosti. Drug drugega ne popravljamo in ne komentiramo.
- Sedaj bo vsak povedal poved, ki se bo začela: **Zanimivo je...**

- Sedaj bo vsak povedal, kje na sliki se najboljše počuti in s prstom pokazal tisto mesto. **Najbolje se počutim...**
- Sedaj bomo skupaj odgovorili še na nekaj vprašanj:
 - a. Kateri podnapis oziroma naslov bi dal sliki?
 - b. Od kod izvira svetloba? Zakaj?
 - c. Kaj nam slika pove o Mariji? Na kakšen način je to povedano?
 - d. Ali kaj pogrešaš glede na prebrani odlomek Svetega pisma?
 - e. Ali slika pove kaj več kot Sveto pismo?

ZAKLJUČNA MOLITEV:

Voditelj: Za zaključek bomo zmolili Angelovo češčenje:

Voditelj: *Angel Gospodov je oznanil Mariji*

Vsi: - *in spočela je od Svetega Duha.*

Voditelj: *Glej dekla sem Gospodova*

Vsi: - *zgodí se mi po tvoji besedi.*

Voditelj: *In Beseda je meso postala*

Vsi: - *in med nami prebivala.*

Zdrava Marija ...

Molimo. Nebeški Oče, po angelu si nam oznanil učlovečenje svojega Sina. Posvečuj in podpiraj nas s svojo milostjo in nas po njegovem trpljenju in križu pripelji k slavi vstajenja. Po Kristusu, našem Gospodu. Amen.

4.1.5. Angelovo oznanjenje Mariji in desetka rožnega venca

UVODNA MOLITEV K SVETEMU DUHU:

Voditelj molitve: † *V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.*

Vsi:

*Pridi, Sveti Duh, napolni srca svojih vernih
in vžgi v njih ogenj svoje ljubezni.
Pošlji svojega Duha in prerajeni bomo
in prenovil boš obličje zemlje.*

Molimo. *Bog naš Oče, Sveti Duh nas razsvetljuje in uči. Naj nam pomaga, da bomo v življenju spoznali, kaj je prav, in vselej radi sprejemali njegove spodbude. Po Kristusu našem Gospodu. Amen.*

Nekdo lepo prebere odlomek Lk 1,26-38, ostali poslušajo:

26 V šestem mesecu je Bog poslal angela Gabriela v galilejsko mesto Nazaret, 27 k devici, zaročeni z možem, ki mu je bilo ime Jožef, iz Davidove hiše, in devici je bilo ime Marija. 28 Angel je vstopil k njej in rekel: »Pozdravljena, obdarjena z milostjo, Gospod je s teboj!« 29 Pri teh besedah se je vznemirila in premišljevala, kakšen pozdrav je to. 30 Angel ji je rekel: »Ne boj se, Marija, kajti našla si milost pri Bogu. 31 Glej, spočela boš in rodila sina, in daj mu ime Jezus. 32 Ta bo velik in se bo imenoval Sin Najvišjega. Gospod Bog mu bo dal prestol njegovega očeta Davida 33 in kraljeval bo v Jakobovi hiši vekomaj; in njegovemu kraljestvu ne bo konca.« 34 Marija pa je rekla angelu: »Kako se bo to zgodilo, ko ne poznam moža?« 35 Angel ji je odgovoril: »Sveti Duh bo prišel nadte in moč Najvišjega te bo obsenčila, zato se bo tudi Sveto, ki bo rojeno, imenovalo Božji Sin.* 36 Glej, tudi tvoja sorodnica Elizabeta je spočela sina v starosti; in to je šesti mesec njej, ki so jo imenovali nerodovitno. 37 Bogu namreč ni nič nemogoče.« 38 Marija pa je rekla: »Glej, Gospodova služabnica sem, zgodi se mi po tvoji besedi!« In angel je šel od nje.

TIŠINA (nekaj trenutkov, kakšno minuto), da Božja beseda odmeva v naših srcih.

Voditelj: Sedaj bomo zmolili desetko rožnega venca »ki si ga Devica od Svetega Duha spočela« in ob tem razmišljali o dogodku. Hkrati pa si izberimo še namen, za koga ali zakaj bomo namenili to našo molitev.

Desetka rožnega venca kot ZAKLJUČNA MOLITEV

4.1.6. Odmev po izteku potovanja Marije romarice

Priznati moram, da sem si tiho želela slišati vsaj nekaj odmevov na molitveno gradivo, ki je spremljalo Marijo romarico. Zanimalo me je, za katero metodo so se družine najpogosteje odločale, če so se sploh. A edino, kar lahko omenim, je izkušnja iz naše družine in izbira prijateljice, ki živi sama z mamo.

Ko smo v naši družini prvič molili z izbranimi svetopisemskimi odlomki, sem dala otrokom – najstnikom prosto izbiro, naj oni določijo, po katerih od petih možnosti bomo molili. Na moje razočaranje so izbrali odlomek Marijinega oznanjenja, ki mu sledi desetka rožnega venca, s komentarjem: »Da ne bo treba zraven misliti.« Za isti pristop sta se odločili tudi prijateljica in mama, in sicer z utemeljitvijo, da so priletni mami bliže tradicionalni načini molitve (kar sem tudi pri pripravi domnevala).

Pozneje smo v naši družini vsak teden preizkusili še preostalo gradivo, pri čemer sem opazila, da je potrebno narediti en popravek pri izpeljavi. In sicer je dobro ob napovedi branja odlomka omeniti še pristop, ki bo sledil branju, tako da so družinski člani bolj pozorni pri poslušanju. S tem jih sicer usmeriš v določen način razmišljanja, a hkrati preprečiš, da bi njihove misli odtavale drugam, proč od odlomka. Ko sem gradivo sestavljala, sem namreč predpostavljala, da je najbolje omogočiti prvi stik s svetopisemskim odlomkom »neusmerjen«. A to je bilo iluzorno. Žal je treba upoštevati razliko med biblično skupino in družino: v biblični skupini so člani zbrani iz lastnega nagiba, prisluhniti Božji besedi, v družini pa so člani v zelo različnih razvojnih stopnjah, kar posledično vpliva na versko doživljanje. Tako pridejo v stik otroška zaupljiva vera, najstniška upornost ter bolj ali manj iskateljska odrasla narava.

V veliko tolažbo in nadaljnjo spodbudo so mi bile besede Scotta Hahna, iz knjige *Živi in pričuj*: »Zavedajmo se, da Bog od nas ne pričakuje, da bomo pri oznanjevanju uspešni, pač pa zvesti. Tako kot sejalec v Matejevem evangeliju 13 je naša naloga le, da vržemo semena, in to vseprek: na kamnita tla, na pot, med trnje in na rodovitno prst. Drugo prepustimo Bogu. Ne moremo čakati pri vsakem semenu, da bomo videli, ali bo pognalo. Prav tako ne moremo sejati samo tam, kjer se nam zdi, da bodo semena obrodila sadove.

Vsi imamo skušnjavo uspešnosti in želimo, da bi naša prizadevanja obrodila čim več sadov.« (A dejstvo je), »da Uspeh ni eno od Božjih imen. (...) Še enkrat: to, kar Bog pričakuje od nas, je zvestoba. Želi, da po evangeliju živimo in ga oznanjamo. Želi, da ga ljubimo in še druge pripeljemo k njegovi ljubezni. Vsak od nas bo to delal malo drugače. (... Zato bo nova evangelizacija) v vsakem domu in vsaki župniji potekala na drugačen način. Kako se je bomo

lotili, je, bolj kot od našega značaja in poklica, odvisno od molitve in razločevanja. Vendar se je moramo lotiti.«¹⁶

Če povzamem, ni torej pomembno, kako so ljudje molili ob Mariji romarici; pomembno je, da so jo sprejeli in ob njej zagotovo molili. In enako mora veljati tudi glede mojih nadaljnjih spodbud k družinski molitvi v okviru moje zaključne naloge.

¹⁶ Hahn, *Živi in pričuj*, Ljubljana: Družina 2019, str. 145 - 148.

4.2. Dva predloga premišljevalne družinske molitve ob nedelji Svetega pisma

Za to priložnost sem pripravila dve možnosti premišljevalne molitve, skupaj natisnjeni na enem letaku (velikosti A4). Pri pripravi gradiva sem si pomagala s stvarnim kazalom Slovenskega standardnega prevoda Svetega pisma; iskala sem odlomke, vsebinsko povezane z Božjo besedo. Letak so na nedeljo Svetega pisma strežniki razdelili vernikom ob izhodu iz cerkve; v precejšnji meri ga je g. župnik predstavil že med pridigo, dodatno pa sem župljane (v svoji podružnici) nagovorila tudi sama pred koncem maše.

Sledita predloga za družinsko premišljevalno molitev.

4.2.1. Beseda Božjega kraljestva

- **1. DEL: Nekaj vrstic iz SP**

Tiho preberemo spodnje vrstice o Božji besedi.

Nato vsakdo prebere tisto vrstico, ki ga je najbolj nagovorila. Ista misel se lahko tudi ponovi. Vrstico si lahko večkrat čez teden ponovim.

- Kajti prav blizu tebe je beseda, v tvojih ustih in v tvojem srcu, da jo lahko izpolnjuješ. (5 Mz 30,14 / Rim 9,8)
- Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa nikakor ne bodo prešle. (Mt 24,35)
- Človek naj ne živi samo od kruha, ampak od vsake besede, ki prihaja iz Božjih ust. (Mt 4,4 / 5 Mz 8,3)
- Velikokrat in na veliko načinov je Bog nekoč govoril očetom po prerokih, v teh dneh poslednjega časa pa nam je spregovoril po Sinu. (Heb 1,1)
- V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Beseda je bila Bog. Vse je nastalo po njej in brez nje ni nastalo nič, kar je nastalo. (Jn 1,1.3)
- Zato je vsak, ki posluša te moje besede in jih uresničuje, podoben preudarnemu možu, ki je zidal svojo hišo na skalo. (Mt 7,24)
- Kristusova beseda naj bogato prebiva med vami. V vsej modrosti se med seboj poučujte in spodbujajte. S psalmi, hvalnicami in duhovnimi pesmimi v svojih srcih hvaležno prepevajte Bogu. (1 Tes 3,16)
- Božja beseda je namreč živa in dejavna, ostrejša kakor vsak dvorezen meč in zareže do ločitve duše in duha, sklepov in mozga ter presoja vzgibe in misli srca. (Heb 4,12)

- **2. DEL: Evangeljski odlomek: Razlaga prilike o sejalcu Mt 13,19-23.**

Na glas preberemo odlomek. Nato vsak pove, kaj mu odlomek pove o Bogu in kaj o človeku. Nato razmislimo, kaj je odlomkovo sporočilo.

19 K vsakemu, ki posluša besedo kraljestva in je ne razume, pride hudič in mu ugrabi, kar je vsejano v njegovo srce. Ta človek* je tisti, ki je vsejan ob poti. 20 Na kamnita tla je vsejan tisti, ki posluša besedo in jo takoj z veseljem sprejme, 21 nima pa v sebi korenine, ampak je nestanovit. Ko nastane zaradi besede stiska ali preganjanje, se takoj pohujša. 22 Med trnje vsejan je tisti, ki posluša besedo, toda posvetna skrb in zapeljivost bogastva zadušita besedo in postane nerodovitna. 23 V dobro zemljo vsejan pa je tisti, ki posluša besedo in jo tudi doume. Ta zares obrodi in daje sad: eden stoternega, drugi šestdeseternega in spet drugi trideseternega.«

- **3. DEL: Nekaj vrstic iz Ps 119**

Sledeče vrstice psalma 119 beremo v krogu ali v dveh zborih. Vrstice vzemimo kot navodilo, kako obrodimo najobilnejši sad.

Kako lahko ohrani mladenič svojo pot čisto?

Če bo izpolnjeval tvojo besedo. Ps 119,9

Tvoj izrek hranim v svojem srcu,

da ne bi grešil zoper tebe. Ps 119,11

S svojimi ustnicami oznanjam

vse sodbe tvojih ust. Ps 119,13

O tvojih ukazih hočem preišljati

in gledati na tvoja pota. Ps 119,15

Moja duša toči solze od žalosti,

vzdigni me s svojo besedo. Ps 119,28

Potem bom odgovoril besedo svojemu sramotilcu,

ker zaupam v tvojo besedo. Ps 119,42

Gospod, na veke ostaja tvoja beseda,

trdno stoji v nebesih. Ps 119,89

Tvoja zapoved me dela modrejšega od mojih sovražnikov,

kajti ona je vedno moja.« Ps 119,97-98

Tvoja beseda je svetilka mojim nogam,

luč moji stezi. Ps 119,105

Gospod, poživi me s svojo besedo. Ps 119,107

4.2.2. Ki je oznanjal Božje kraljestvo

- **1. DEL: Misel apostola Pavla**

Apostol Pavel na začetku pisma Hebrejcem pravi:

»Velikokrat in na veliko načinov je Bog nekoč govoril očetom po prerokih, v teh dneh poslednjega časa pa nam je spregovoril po Sinu.« Heb 1,1

- **2. DEL: Desetka rožnega venca – »ki je oznanjal Božje kraljestvo«**

Jezus je oznanjal Božje kraljestvo z besedo in s čudeži. Sedaj si pogledjmo nekaj slik na nasprotni strani, ki ponazarjajo znane dogodke iz Jezusovega javnega delovanja. Povejmo si, katere prepoznamo in kaj morda vemo o njih. Vsakdo pomisli, pri katerem dogodku bi si najbolj želel biti navzoč in zakaj. To si tudi povemo. Če ne vemo ravno veliko, si izberemo en odlomek in ga preberemo.

Mr 1,16-20

Jn 2,1-11

Mr 1,40-45

Mr 2,1-12

Lk 7,11-17

Mt 9,18-26

Mr 4,35-41

Mr 6,30-44

Mt 14,22-33

3. DEL: Zaključna molitev

Nato zmolimo desetko rožnega venca - »ki je oznanjal Božje kraljestvo«. Med tem nadalje razmišljamo o povedanem; lahko dodamo tudi namen, za koga molimo.

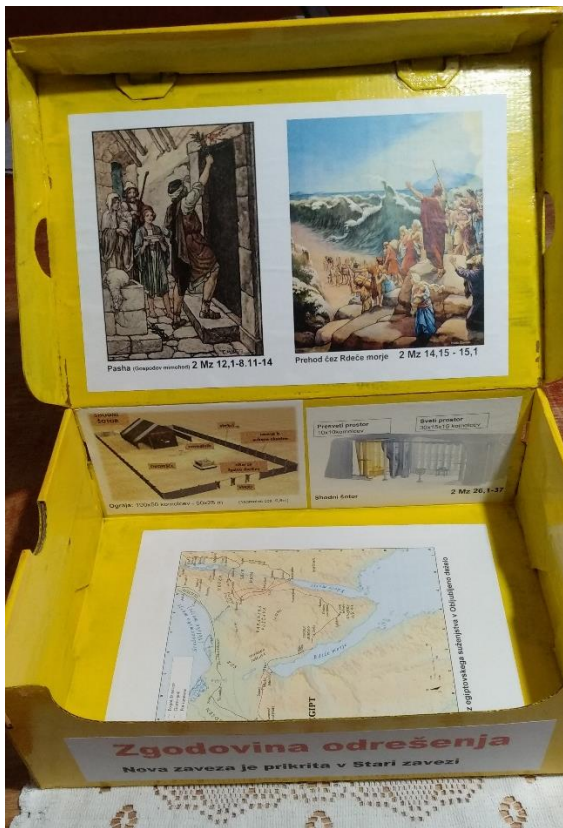
4.3. Pet predlogov za premišljevalno družinsko molitev v postu

Za župnijsko postno molitveno akcijo je bilo načrtovano, da bi pet predlogov premišljevalne molitve potovalo po družinah v »Skrinji zaveze«. Družine bi se vpisale na seznam, in sicer s to omejitvijo, da bi bila »Skrinja zaveze« en teden v enem od štirih krajev, ki jih pokriva naša župnija.

Zakaj sem izbrala »Skrinjo zaveze« kot simbol, ki je lahko vezan na post? – Povod za to idejo je bil primer molitvene dobre prakse, ki ga je na Škofijskem srečanju tajnikov ŽPS Koprške škofije marca 2019 navedel g. Ervin Mozetič. V njegovi župniji potuje namreč v postu med družinami »Skrinja zaveze«, ki nosi določene predloge molitev. Kako izgleda »Skrinja«, ne vem; ravno tako ne vem podrobnosti o tem, kakšne predloge molitev je uporabil on. Idejo sem zgolj posvojila in jo po svoje predelala.

Dejansko pa sem se vprašala, kakšna je povezava med Skrinjo zaveze in postnim časom, in našla sem kar nekaj vzporednic. »Skrinjo zaveze« so Izraelci izdelali na svoji štiridesetletni poti iz egiptovske sužnosti v Obljubljeno deželo. (Natančna navodila je Mojzes prejel od Boga in so natančno zapisana v Mojzesovi knjigi.) Ravno tako se mi spominjamo v štiridesetdnevem postu, kako nas je Kristus s svojim trpljenjem odrešil greha in nam s svojim vstajenjem odprl pot v večno življenje; s tem odrešilnim dejanjem je Bog sklenil z Božjim ljudstvom novo zavezo. »Skrinjo zaveze« sem opremila z nekaj slikami, ki so vsebinsko povezane bodisi s samo Skrinjo zaveze (Shodni šotor) bodisi s potovanjem Izraelcev v Obljubljeno deželo (pasha, prehod skozi Rdeče morje, zemljevid štiridesetletnega potovanja). Spodaj prilagam fotografiji naše »Skrinje zaveze«.

Žal pa je prišlo po nasvetu g. župnika do spremembe izpeljave načrta, in sicer zaradi določenih omejitev in pazljivosti, ki so trenutno v veljavi zaradi možnosti izbruha epidemije novega koronavirusa. Ker bi potovanje predmeta od družine do družine v trenutnih razmerah predstavljalo določeno tveganje, smo se odločili, da fotokopiramo le prvi predlog premišljevalne molitve (*Jezus o molitvi in postu*) ter ga razdelimo župljanom ob koncu maše na tretjo postno nedeljo. Poleg tega jih s kratkim nagovorom in razlago spodbudimo k družinski molitvi. Zaradi zaostritev razmer zaradi epidemije žal tudi do te izpeljave ni prišlo.

4.3.1. Jezus o molitvi in postu

PRIPRAVA NA MOLITEV

- Pogled usmerimo v plamen sveče in ga nekaj trenutkov opazujemo, da se umirimo.
- Spoštljivo naredimo znamenje križa.
- Skušamo se zavedati Božje pričujočnosti, zato iskreno recimo Bogu: »Zdaj nimamo drugega opravila kot molitev. Naslednjih deset minut namenjam zgolj temu. Prost sem in le za molitev sem tukaj. Svojo voljo in čutenje izročam Bogu, ki je edini v tem trenutku važen.« (Romano Guardini)
- »Sveti Duh, ti notranji učitelj, odpri mi srce, da bom danes sprejel tvojo besedo.« (Jacque Philippe)

ODLOMEK: Zbrano sledimo odlomku. Kaj pravi v njem Jezus o molitvi in postu?

Matej 6,5-7,29

O molitvi

5 »In kadar molite, ne bodite kakor hinavci. Ti namreč radi molijo stoje po shodnicah in vogalih glavnih ulic, da se pokažejo ljudem. Resnično, povem vam: Dobili so svoje plačilo. 6 Kadar pa ti moliš, pojdi v svojo sobo, zapri vrata in moli k svojemu Očetu, ki je na skrivnem. In tvoj Oče, ki vidi na skrivnem, ti bo povrnil. 7 Pri molitvi pa ne blebetajte kakor pogani; mislijo namreč, da bodo uslišani, če bodo veliko govorili. 8 Ne postanite jim podobni, saj vaš Oče ve, česa potrebujete, preden ga prosite. 9 Vi torej molite takóle:

Oče naš, ki si v nebesih,
posvečeno bodi tvoje ime.

10 Pridi tvoje kraljestvo.

Zgodi se tvoja volja

kakor v nebesih tako na zemlji.

11 Daj nam danes naš vsakdanji kruh;

12 in odpusti nam naše dolge,

kakor smo tudi mi odpustili svojim dolžnikom;

13 in ne vpelji nas v skušnjava,
temveč reši nas hudega.

14 Če namreč odpustite ljudem njihove prestopke, bo tudi vaš nebeški Oče vam odpustil. 15 Če pa ljudem ne odpustite, tudi vaš Oče ne bo odpustil vaših prestopkov.«

O postu

16 »Kadar se postite, se ne držite čemerno kakor hinavci; kazijo namreč svoje obraze, da pokažejo ljudem, kako se postijo. Resnično, povem vam: Dobili so svoje plačilo. 17 Kadar pa se ti postiš, si pomazili glavo in umij obraz. 18 Tako ne boš pokazal ljudem, da se postiš, ampak svojemu Očetu, ki je na skritem. In tvoj Oče, ki vidi na skritem, ti bo povrnil.«

Povejmo, kaj pravi Jezus o molitvi in postu.

- Od česa nas Jezus odvrča?
- K čemu nas spodbuja?
- Se mi zdi eno in drugo pomembno? Zakaj?

Odmislimo čas in prislunimo še krajšemu razmišljanju o molitvi ter se ob tem poglobimo vase:

Molitev je srečanje z Bogom v ljubezni; je zaupen pogovor z Bogom, ki zajema tako poslušanje kot govorjenje. Molitev je povzdigovanje srca k Bogu; je vstopanje v živ odnos z Bogom; je izročanje samega sebe Bogu ter iskanje in sprejemanje Božje volje. Molitev krepi našo ljubezen do Boga, do Jezusa; ravno tako pogloblja poznavanje našega lastnega srca in nas notranje spreminja; spreminja naše mišljenje v odnosu do problemov; ne nazadnje plemeniti naše medsebojne odnose. Molitev deluje kot vezna posoda: ko prilivam v eno posodo, se dviga gladina tudi v vseh ostalih posodah. Molitev nam vliva mir, svobodo,

Ijubezen, dostojanstvo ter tako predstavlja vir duševnega zdravja. Molitev ni enostavna; velikokrat nam je odveč; a le v vztrajnosti se porodijo njeni sadovi: kdaj, kje, kako, v zaupanju prepustimo Bogu Očetu.

Sedaj pomislimo vsak pri sebi:

- Kaj je zame molitev? Zakaj je pomembno moliti?
- Kaj želi Jezus od mene, da storim? Kakšne sklepe bomo oblikovali?

ZAKLJUČEK: Izberemo namen in **zmolimo ALI** desetko rožnega venca '*Ki je za nas težki križ nese!*' **ALI** Očenaš, *Zdrava Marija in Slava Očetu.*

4.3.2. Hudič skuša Jezusa v puščavi

PRIPRAVA NA MOLITEV

- Za nekaj trenutkov se osredotočimo na svoje dihanje, da se umirimo.
- Spoštljivo naredimo znamenje križa.
- Skušamo se zavedati Božje pričujočnosti, zato iskreno recimo Bogu: »Gospod, ti veš, da se mi ne da moliti. Pomagaj mi moliti; vzbudi mi željo po molitvi.« (Andrew Knowels)
- »Sveti Duh, ti notranji učitelj, odpri mi srce, da bom danes sprejel tvojo besedo.« (Jacque Philippe)

ODLOMEK: Zbrano sledimo odlomku, da ga bomo potem skupaj obnovili.

Matej 4,1-11

1 Tedaj je Duh odvedel Jezusa v puščavo, da bi ga hudič skušal. 2 Ko se je postil štirideset dni in štirideset noči, je postal naposled lačen. 3 In pristopil je skušnjavec in mu rekel: »Če si Božji Sin, reci, naj ti kamni postanejo kruh.« 4 On pa je odgovoril: »Pisano je: *Človek naj ne živi samo od kruha, ampak od vsake besede, ki prihaja iz Božjih ust.*«

5 Tedaj ga je hudič vzel s seboj v sveto mesto in ga postavil vrh* templja 6 ter mu rekel: »Če si Božji Sin, se vrzi dol, kajti pisano je: *Svojim angelom bo zate zapovedoval in: Na rokah te bodo nosili, da z nogo ne zadeneš ob kamen.*«

7 Jezus mu je odgovoril: »Pisano je tudi: *Ne preizkušaj Gospoda, svojega Boga!*« 8 Spet ga je hudič vzel s seboj na zelo visoko goro. Pokazal mu je vsa kraljestva sveta in njihovo slavo 9 ter mu rekel: »Vse to ti bom dal, če padeš predme in me moliš.«*

10 Jezus mu je tedaj dejal: »Poberi se, satan, kajti pisano je: *Gospoda, svojega Boga, mōli in njemu samemu služi!*«

11 Tedaj ga je hudič pustil, in glej, angeli so pristopili in mu stregli.

Nekdo (od otrok) obnovi odlomek. Ko konča, lahko še ostali kaj dodajo. Morda odgovorijo na naslednji vprašanji:

- Jezus se je umaknil v puščavo, predno je začel javno delovati. Čemu?
- Kaj ima ta odlomek skupnega z našim postnim časom?

Vzemimo si čas in prislunimo razmišljanju o puščavi in o skušnjavah (ki ga je pripravila s. Snežna Večko) in se ob njem poglobimo vase.

Puščava je kraj lakote in žeje, brez dobrin civilizacije, brez pritiskanja na gumbe; je kraj, kjer se moram s skrajnimi močmi bojevati za golo življenje; je kraj srečanja s seboj brez slepil, v vsej resnici. Puščava je kraj srečanja z Bogom, pred katerim morda sicer bežim; je kraj duhovnega boja, psihičnih motenj, hudičevih prevar; kraj v katerega me hkrati vleče njegova privlačnost, a iz katerega hočem sočasno pobegniti zaradi njegove strahote. Vsak človek se mora srečati s puščavo v sebi. Zato je vanjo vstopil tudi Jezus. Zame in zate. Za vse nas. Zato v puščavi nismo sami. Zato je bila Jezusova puščava strašnejša od moje, tvoje, naše.

Jezus nam je tudi pokazal, kako zavračati skušnjave, ki so del našega življenja. Biti moram pozoren nanje, jih prepoznati in jih odločno zavrniti na samem začetku. Brez pregovarjanja s hudičem in brez samoopravičevanja ter iskanja vseh možnih izgovorov. Vprašajmo se, koliko sem dovzeten do različnih skušnjav:

Skušnjava kruha, porabništva, kopičenja preko vseh meja. In če se sami še obranimo pred umetno ustvarjenimi potrebami, ali imamo dovolj vzgojne modrosti in vztrajnosti, da vrednoto

zmernosti in skromnosti prenesemo na svoje otroke? Ali se trudimo jim pokazati vrednoto samostojnosti in poguma, ne sprejemati stil življenja, ki nam ga vsiljuje potrošniška družba? Skušnjava oblasti nad drugimi, sladke zavesti, da se me bojijo, da so odvisni od mene. Kdor je v sebi prazen, kdor se ne ceni, kdor nima v sebi Božje ljubezni, ta zlahka zapade skušnjavi, izživljati se nad podrejenim, šibkejšim, bodisi v družini, bodisi v službi. Toda takšno ravnanje samo povečuje njegovo peklensko žejo, odžejga ga ne. Ali se trudim odganjati morebitne takšne želje? Kako iščem samopotrditve?

Skušnjava slave. Mediji jo napihujejo brez premora. In kaj vse bi dali mladi in manj mladi, da bi postali slavni! Trpijo družina, zdravje, poštenost, sreča. In tudi če nekomu uspe postati slaven, v sebi ostane nepotešen, prazen, brez pravega samospoštovanja. Kaj je meni merilo uspeha – notranje zadovoljstvo ali priznanje in hvala drugih?

Vsak zase pomisli in si skuša sam pri sebi odgovoriti:

- Kakšne skušnjave pa jaz doživljam?
- Mi jih uspe premagati ali jim podležem?
- Kaj mi pomaga, da jih premagam? Zakaj pa se zgodi, da jim podležem?

ZAKLJUČEK: ALI zmolimo *Očenaš, Zdrava Marija in Slava Očetu*, da bi imeli voljo uresničiti sklepe, ki smo jih ravnokar oblikovali **ALI pa zmolimo psalm 51**. Psalm lahko zmolimo tako, da eden bere naprej, ostali pa ponavljamo vmes odpev. Lahko pa se odločimo za branje v dveh zborih (pri čemer sledimo drugemu zapisu ter poiščemo v »skrinji zaveze« v kuverti še eno kopijo psalma za drugi zbor).

Psalm 51

ODPEV: »Usmili se nas, o Bog, ker smo grešili!«
Usmili se me, Bog, po svoji milosrčnosti
v svojem obilnem usmiljenju izbriši moje pregrehe!
Popolnoma me operi moje krivde,
mojega greha me očisti!

ODPEV: »Usmili se nas, o Bog, ker smo grešili!«
Zakaj svoje pregrehe priznavam,
moj greh mi je živo v spominu.
Grešil sem zoper tebe samega,
kar je zlo v tvojih očeh, sem storil.

ODPEV: »Usmili se nas, o Bog, ker smo grešili!«
Čisto srce, o Bog, mi ustvari,
duha stanovitosti v meni obnôvi.
Ne zavrzi me izpred svojega obličja,
svojega Svetega Duha mi ne odvzemi.

ODPEV: »Usmili se nas, o Bog, ker smo grešili!«
Vrni mi veselje nad svojim odrešenjem,
duha velikodušnosti v meni utrdi.
Gospod, odpri moje ustnice,
da bom oznanjal tvojo hvalo.

ODPEV: »Usmili se nas, o Bog, ker smo grešili!«

Branje v dveh zborih - Psalm 51

PRVI ZBOR: »Usmili se nas, o Bog, ker smo grešili!«

Usmili se me, Bog, po svoji milosrčnosti *

v svojem obilnem usmiljenju izbriši moje pregrehe!

DRUGI ZBOR Popolnoma me operi moje krivde, *
mojega greha me očisti!

Zakaj svoje pregrehe priznavam, *
moj greh mi je živo v spominu.

Grešil sem zoper tebe samega, *
kar je zlo v tvojih očeh, sem storil.

Čisto srce, o Bog, mi ustvari, *
duha stanovitosti v meni obnôvi.

Ne zavrzi me izpred svojega obličja, *
svojega Svetega Duha mi ne odvzemi.

Vrni mi veselje nad svojim odrešenjem, *
duha velikodušnosti v meni utrdi.

Gospod, odpri moje ustnice, *
da bom oznanjal tvojo hvalo.

VSI: »Usmili se nas, o Bog, ker smo grešili!«

* Pri zvezdici naredimo kratek premor.

4.3.3. Jezusova spremenitev na gori

PRIPRAVA NA MOLITEV

- Pogled usmerimo v plamen sveče in ga nekaj trenutkov opazujemo, da se umirimo.
- Spoštljivo naredimo znamenje križa.
- Skušamo se zavedati Božje pričujočnosti, zato iskreno in počasi trikrat skupaj ponovimo: »Tvoj obraz iščem, Gospod.« (Ps 27,8b)
- »Sveti Duh, prižgi v mojem srcu nov ogenj, ki bo gorel zate.« (Jacque Philippe)

ODLOMEK: Zbrano sledimo odlomku in se poskušajmo vživeti v dogajanje. Nato bo vsakdo povedal, kaj ga je v odlomku najbolj nagovorilo: lahko je to beseda ali neka misel.

Matej 17,1-9

1 Čez šest dni je Jezus vzela s seboj Petra, Jakoba in njegovega brata Janeza in jih peljal na visoko goro, na samo. 2 Vpričo njih se je spremenil.*

Njegov obraz je zasijal kot sonce in njegova oblačila so postala bela kot luč. 3 In glej, prikazala sta se jim Mojzes in Elija, ki sta govorila z njim. 4 Oglašil pa se je Peter in rekel Jezusu: »Dobro je, da smo tukaj, Gospod! Če hočeš, postavim tu tri šotore; tebi enega, Mojzesu enega in Eliju enega.« 5 Ko je še govoril, jih je obsenčil svetel oblak, in glej, glas iz oblaka je rekel: »Ta je moj ljubljeni Sin,*

nad katerim imam veselje; njega poslušajte!« 6 Ko so učenci to zaslišali, so padli na obraz in se zelo prestrašili. 7 In Jezus je pristopil, se jih dotaknil in rekel: »Vstanite in ne bojte se!« 8 Ko pa so povzdignili oči, niso videli nikogar razen Jezusa samega.

9 In medtem ko so šli z gore, jim je Jezus zapovedal: »Nikomur ne povejte, kar ste videli, dokler Sin človekov ne bo obujen od mrtvih!«

Vsakdo pove, kaj ga je v odlomku najbolj nagovorilo.

Pomislimo:

- Kateri dan nakazuje časovna oznaka »čez šest dni«? Zakaj?
- Zakaj so odšli Jezus in trije učenci na goro?
- Zakaj je želel Jezus odpeljati tri učence s seboj? Zakaj samo tri?
- Kaj pomeni »svetel oblak«?
- Kaj pomeni, »da so učenci padli na obraz? Kako odreagira na to Jezus in kaj s tem pokaže?
- Kaj spoznajo učenci o Jezusu?
- Kako nagovarja odlomek mene? Ali verujem v takega Jezusa, kot se pokaže v odlomku?

ZAKLJUČEK: ALI zmolimo Očenaš, Zdrava Marija in Slava Očetu, da bi imeli trdno vero v Jezusa – Boga in človeka – in da bi ga sprejemali za svojega vodnika skozi življenje;

ALI izberemo namen in zmolimo desetko 'ki je na gori razodel svoje veličastvo';

ALI pa zmolimo psalm 23, ki je na hrbtni strani. Psalm lahko zmolimo tako, da eden bere naprej, ostali pa ponavljamo vmes odpev. Lahko pa se odločimo za branje v dveh zborih, pri čemer sledimo drugemu zapisu ter poiščemo v »skrinji zaveze« v kuverti še eno kopijo psalma za drugi zbor.

Psalm 23

ODPEV: »*Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka.*«
Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka.
Na zelenih pašnikih mi daje ležišče.
K vodam počitka me vodi,
mojo dušo poživlja.

ODPEV: »*Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka.*«
Vódi me po pravih stèzah zaradi svojega imena.
Tudi če bi hódil po globeli smrtne sence,
se ne bojim hudega, ker si ti ob meni,
tvoja palica in tvoja gorjača sta mi v tolažbo.

ODPEV: »*Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka.*«
Pred mano pogrinjaš mizo
vpričo mojih nasprotnikov;
z oljem mi maziliš glavo,
moja čaša je prepolna.

ODPEV: »*Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka.*«

Branje v dveh zborih - Psalm 23

PRVI ZBOR: »*Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka.*«
Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka. *
Na zelenih pašnikih mi daje ležišče.

DRUGI ZBOR K vodam počitka me vodi, *
mojo dušo poživlja.

Vódi me po pravih stèzah zaradi svojega imena. *
Tudi če bi hódil po globeli smrtne sence,
se ne bojim hudega, ker si ti ob meni, *
tvoja palica in tvoja gorjača sta mi v tolažbo.

Pred mano pogrinjaš mizo *
vpričo mojih nasprotnikov;
z oljem mi maziliš glavo, *
moja čaša je prepolna.

VSI: »*Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka.*«

* Pri zvezdici naredimo kratek premor.

4.3.4. Jezus in Samarijanka

PRIPRAVA NA MOLITEV

- Pogled usmerimo v plamen sveče in ga nekaj trenutkov opazujemo, da se umirimo.
- Spoštljivo naredimo znamenje križa.
- Skušamo se zavedati Božje pričujočnosti, zato iskreno recimo Bogu: »Gospod, trdno verujem, da si tukaj, da me vidiš, da me slišiš. Sveta Marija, moj angel varuh, posredujta zame.«
- »Sveti Duh, prižgi v mojem srcu nov ogenj, ki bo gorel zate.« (Jacque Philippe)

ODLOMEK: Ker je odlomek daljši, se lahko pri branju menjamo. V naprej se dogovorimo, kateri del bo kdo prebral. Zbrano sledimo odlomku in se poskušajmo živeti v dogajanje. Nato bomo skušali odgovoriti na nekaj vprašanj.

Janez 4,5-42

5 Prišel je torej v samarijsko mesto, imenovano Sihár, blizu posesti, ki jo je Jakob dal svojemu sinu Jožefu. 6 Tam je bil Jakobov studenec. Jezus je bil utrujen od poti in je kar sédel k studencu. Bil je okrog šeste ure (poldne).

7 Tedaj je prišla neka žena iz Samarije, da bi zajela vode. Jezus ji je rekel: »Daj mi piti!« 8 Njegovi učenci so namreč odšli v mesto, da bi nakupili hrano. 9 Samarijanka mu je torej rekla: »Kako vendar ti, ki si Jud, prosiš mene, Samarijanko, naj ti dam piti?« (Judje namreč nočejo imeti stika s Samarijani.) 10 Jezus ji je odgovoril in rekel: »Če bi poznala Božji dar in če bi vedela,*

kdo je, ki ti pravi: »Daj mi piti,« bi ga ti prosila in dal bi ti žive vode.« 11 Žena mu je rekla: »Gospod, nimaš s čim zajeti in vodnjak je globok. Od kod imaš torej živo vodo? 12 Si mar ti večji kot naš oče Jakob, ki nam je dal ta vodnjak in je iz njega pil on sam, njegovi sinovi in njegova živina?« 13 Jezus je odvrnil in ji rekel: »Vsak, kdor pije od te vode, bo spet žejen. 14 Kdor pa bo pil od vode, ki mu jo bom jaz dal, ne bo nikoli žejen, ampak bo voda, katero mu bom dal, postala v njem izvir vode, ki teče v večno življenje.« 15 Žena mu je rekla: »Gospod, daj mi te vode, da ne bom žejna in ne bom hodila sem zajemat.«

16 Rekel ji je: »Pojdi in pokliči svojega moža in pridi sem!« 17 Žena je odgovorila in mu rekla: »Nimam moža.« Jezus ji je rekel: »Dobro si rekla: »Nimam moža«; 18 kajti pet mož si imela in ta, ki ga imaš zdaj, ni tvoj mož. To si prav povedala.« 19 Žena mu je dejala: »Gospod, vidim, da si prerok. 20 Naši očetje so častili Boga*

na tej gori, vi pa pravite, da je kraj, kjer ga je treba častiti, v Jeruzalemu.« 21 Jezus ji je rekel: »Veruj mi, žena, da pride ura, ko ne boste častili Očeta ne na tej gori ne v Jeruzalemu. 22 Vi častite, česar ne poznate, mi pa častimo, kar poznamo, kajti odrešenje je od Judov. 23 Pride pa ura in je že zdaj, ko bodo pravi častilci častili Očeta v duhu in resnici. Prav takih častilcev si namreč želi Oče. 24 Bog je duh, in kateri ga častijo, ga morajo častiti v duhu in resnici.« 25 Žena mu je dejala: »Vem, da pride Mesija (kar pomeni Maziljenec). Ko pride, nam bo vse oznanil.« 26 Jezus ji je rekel: »Jaz sem, ki govorim s teboj.«

27 Medtem so prišli njegovi učenci in se čudili, da je govoril z žensko, vendar mu nobeden ni rekel: »Kaj bi rad od nje?« ali »Zakaj govoriš z njo?« 28 Tedaj je žena odložila vrč, odšla v mesto in pripovedovala ljudem: 29 »Pridite in pogledjte človeka, ki mi je povedal vse, kar sem storila. Kaj, če je on Mesija?«*

30 Odšli so iz mesta in se napotili k njemu.

31 Medtem so ga učenci prosili in govorili: »Rabi,*

jej!« 32 On pa jim je rekel: »Jaz imam za jed hrano, ki je vi ne poznate.« 33 Učenci so tedaj govorili med seboj: »Mar mu je kdo prinesel jesti?« 34 Jezus jim je rekel: »Moja hrana je, da uresničim voljo tistega, ki me je poslal, in dokončam njegovo delo. 35 Ali ne pravite vi: »Še štiri mesece in žetev bo tu.« Glejte, jaz pa vam pravim: Povzdignite oči in pogledjte polja, da so bela *

za žetev. **36** Žanjec prejema plačilo in spravlja pridelek za večno življenje, da se bosta skupaj veselila sejalec in žanjec. **37** V tem je namreč resničen izrek, da »eden seje, drugi žanje«. **38** Poslal sem vas, da boste poželi, za kar se niste trudili. Drugi so se trudili, vi pa ste vstopili v njihov trud.«

39 Veliko Samarijanov iz tistega mesta je začelo verovati vanj zaradi ženinih besed: »Vse mi je povedal, kar sem storila.« **40** Ko so Samarijani prišli k njemu, so ga prosili, naj ostane pri njih; in ostal je tam dva dni. **41** Zaradi njegove besede jih je še veliko več začelo verovati. **42** Ženi pa so govorili: »Ne verjamemo več zaradi tvojega pripovedovanja, kajti sami smo slišali in vemo, da je on resnično odrešenik sveta.

Pomislimo:

- Kaj nam odlomek razkriva o Jezusu?
- Kaj spoznamo o Samarijanki?
- Zakaj je Samarijanka šla zajemat vodo k vodnjaku (izviru izven vasi) sredi največje vročine?
- Katera poimenovanja uporablja Samarijanka za Jezusa? Kaj se z njenimi poimenovanji stopnjuje?
- Kaj pomeni, da »bodo pravi častilci častili Očeta v duhu in resnici«?
- Kako želi Jezus delovati danes po meni?/ Kaj želi, da storim?

ZAKLJUČEK: Vsakdo izrazi svojo prošnjo ali zahvalo. Nato zmolimo Slava Očetu **ALI** pa Psalm 130.

Psalm 130

ODPEV: »Pri Gospodu je obilje rešitve.«
Iz globočine, o Gospod, kličem k tebi,
Gospod, usliši moje klice.
Tvoja ušesa naj poslušajo
glas moje ponižne prošnje.

ODPEV: »Pri Gospodu je obilje rešitve.«
Če boš gledal, o Gospod, na krivdo,
Gospod, kdo bo mogel obstati?
Toda pri tebi je odpuščanje,
da bi ti v spoštovanju služili.

ODPEV: »Pri Gospodu je obilje rešitve.«
Upam v Gospoda, moja duša upa,
čakam na njegovo besedo.
Moja duša čaka na Gospoda
bolj kakor stražarji na jutro.

ODPEV: »Pri Gospodu je obilje rešitve.«

4.3.5. Jezusova smrt

PRIPRAVA NA MOLITEV

- Za nekaj trenutkov se osredotočimo na svoje dihanje, da se umirimo.
- Spoštljivo naredimo znamenje križa.
- Skušamo se zavedati Božje pričujočnosti, zato iskreno in počasi trikrat skupaj ponovimo: »Gospod je moja luč in moja rešitev; koga bi se bal?« (Ps 27)
- »**Sveti Duh**, odpri mi srce, da bom sprejel tvojo luč za svoje življenje.« (Jacques Philippe)

ODLOMEK: Zbrano sledimo odlomku. Nato bo vsakdo povedal, kaj ga je v odlomku najbolj nagovorilo: lahko je to beseda ali neka misel.

Matej 27, 45-56

45 Ob šesti uri (opoldne) se je stemnilo po vsej deželi* do devete ure (do treh popoldne). 46 Okrog devete ure je Jezus zavpil z močnim glasom: »*Elí, Elí, lemá sabaháni?*« to je: »*Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?*« 47 Ko so nekateri, ki so tam stali, to slišali, so govorili: »Ta kliče Elija.« 48 Brž je stekel eden izmed njih, vzel gobo, jo napojil s kisom, nataknil na trst in mu ponujal* piti. 49 Drugi pa so govorili: »Pústi, poglejmo, če ga pride Elija rešit!«* 50 Jezus je spet zakričal z močnim glasom in izročil* duha. 51 In glej, zagrinjalo v templju se je pretrgalo na dvoje od vrha do tal. Zemlja se je stresla in skale so se razpočile. 52 Grobovi so se odprli in veliko teles svetih, ki so zaspali, je bilo obujenih. 53 Po njegovi obuditvi so šli iz grobov in prišli v sveto mesto ter se prikazali mnogim. 54 Ko so stotnik in ti, ki so z njim stražili Jezusa, videli potres in kar se je zgodilo, so se silno prestrašili in govorili: »Resnično, ta je bil Božji Sin!«* 55 Bilo pa je tam mnogo žená, ki so gledale od daleč. Od Galileje sèm so hodile za Jezusom in mu stregle. 56 Med njimi so bile Marija Magdalena in Marija, mati Jakobova in Jožefova, ter mati Zebedejevih sinov.

Vsakdo pove, kaj ga je v odlomku najbolj nagovorilo.

Pomislimo:

- Kaj se dogaja v naravi?
- Kaj spoznamo o Jezusu?
- Kako se obnašajo ljudje: blizu stoječi, stotnik in stražarji, žene? Kje so Jezusovi učenci?
- Komu sem v čem podoben? Ali sem eden od opazovalcev? Kako se počutim ob tem dogodku?
- Ali se mi zdi kaj nenavadno ali nerazumljivo?
- K čemu me odlomek nagovarja? Ali lahko oblikujem kakšen sklep ali prošnjo ali zahvalo?

ZAKLJUČEK: Izberemo namen in zmolimo ALI desetko rožnega venca 'Ki je za nas križan bil' ALI Očenaš, Zdrava Marija in Slava Očetu.

Zaključek

Pisanje zaključne naloge mi je bilo v veliko veselje. Marsikatero razkritje ob proučevanju teoretičnega gradiva o molitvi mi je bilo v osebno spodbudo. Zelo me je, na primer, nagovorila misel Anselma Grūna o pomenu pozitivne podobe o molitvi, pri čemer mi je zelo blizu prisposoba vezne posode, ki nazorno pokaže smiselnost molitve zase in za druge. Ravno tako mi je bilo v veliko tolažbo dejstvo, ki ga navaja Romano Guardini, da je molitev včasih 'nadloga' največjim molivcem in kako je potrebno vztrajati.

Možnost družinske molitve je zagotovo milost, ki nam jo Bog daje. Milost zato, ker smo si drug drugemu v spodbudo, da vztrajamo v molitvi, ko bi sami opešali. Milost zato, ker nas kot družinske člane dodatno povezuje na duhovni ravni, s tem ko si razkrivamo delčke svojih globin, ki bi sicer mnogi ostali drugim zastrti. Milost zato, ker nam s svojo obrednostjo osmišlja dneve in obdobja.

V enako veselje mi je bilo oblikovanje konkretnih predlogov za preišljevalno družinsko molitev. Delo z ljudmi in raziskovanje različnih metodoloških pristopov, vključno z obravnavo nekega besedila, mi je bilo namreč vedno vznemirljivo. Pri pripravi adventne preišljevalne molitve sem se osredotočila na iskanje metod dela s Svetim pismom, ki bi bile najbolj primerne za družine. S preizkušanjem le-teh v svoji družini se mi zdi, da je bila izbira kar primerna.

Prišla pa sem do treh ugotovitev, ki sta vplivali na poznejše oblikovanje predlogov. Prvič, pred branjem odlomka Svetega pisma mora voditelj nakazati, na kaj naj bojo člani pozorni. S tem jim namreč pomaga usmeriti pozornost, ki je pri mnogih družinskih članih šibka, deloma, ker nimajo svojega besedila pred sabo, deloma, ker nimajo globljega interesa. Drugič, priprava na molitev ne sme biti predolga. Priprava v obliki branja psalma se ni izkazala kot najboljša, saj namnoži duhovno vsebino; člani je ne dojemajo kot umiritveno molitev - verjetno tudi zato ne, ker tega niso navajeni. Zato sem pri pripravi postnih preišljevanj prvi del molitve skrajšala in konkretizirala. Vedno se začne z enostavno kratko (polminutno) telesno vajo umiritve (bodisi uprt pogled v plamen sveče bodisi osredotočenost na dihanje) Nato sledi križ, zatem enostavna prošnja za zbranost in klic k Svetemu Duhu. Morda sem s tem uvodni del molitve spravila v nek okvir, ki si ga je lahko zapomniti, in tudi pozneje kdaj samostojno (brez pripravljene predloge) uporabiti. Velja pa, po drugi strani, pripomniti, da je priprava na molitev izrednega pomene, saj ustvarja primerno duhovno razpoloženje ob navzočnosti Svetega Duha. Včasih se to žal ne ustvari; občutek je, da molitev izzveni bolj ali manj v prazno. A potolaži nas lahko Guardinijeva misel, da je v takih trenutkih tudi trud že molitev. Tretjič, tudi za zaključek družinske preišljevalne molitve se najbolj obrestuje enostavnost: molitev določenega obrazca ali desetke z določenim namenom. Je pa meni osebno – zaradi variacije – še vedno všeč občasno prebrati kakšen psalm iz hvalnic, najraje v dveh zborih. Za to se da

uporabiti tudi pametni telefon, ki ga ima (skoraj) vsak član družine, tako da lahko vsi nemoteno beremo besedilo. Možno je, da se bo še posebej mladim zdela takšna molitev zanimiva, saj so si z moderno tehnologijo zelo domači.

Kar se pa tiče družinskih molitvenih pobud v okviru družine, menim, da nam ne sme upasti zanje poguma, s čimer se je v pogovoru strinjala tudi sestra (in katehistinja) našega g. župnika. Preko otrok moramo priti do staršev in jim s konkretnimi primeri pomagati pri poživljanju družinske molitve in posledično vere. Z župnikovo sestro sva sklenili, da bomo pripravljene material, ki ni bil uporabljen, uporabili v prihodnje. »Skrinja zaveze« bo nemara zaokročila po družinah že v velikonočnem času, skupaj le z enim predlogom premišljevalne molitve. (op. Tega v okviru te zaključne naloge ne bom sestavila, saj je dolžina naloge več kot dovoljšna, poleg tega pa so še razmere negotove.) Župnikova sestra je namreč prepričana, da jim je za začetek, ko družine še niso veščje v premišljevalni molitvi, najbolje ponuditi le en odlomek v premišljevanje, s čimer bi se tudi sama strinjala. Primerno pa se mi zdi, da ima družina svobodo pri oblikovanju zaključne molitve, kar sem upoštevala pri vseh svojih petih postnih predlogih.

Viri

Knjige:

Gallagher, Michael Paul. 1997. *Vera in mladostno iskanje*. Ljubljana: Župnijski urad Ljubljana-Dravlje.

Grün, Anselm. 2009. *Molitev in samospoznavanje*. Maribor: Slomškova založba.

Grün, Anselm. 2009. *50 obredov za življenje*. Celje: Mohorjeva družba.

Guardini, Romano. 1979. *Uvajanje v molitev*. Ljubljana: Družina.

Hahn, Scott. 2019. *Živi in pričuj: Kako evangelizirati katoličane*. Ljubljana: Družina.

Heinzmann, Josef. 1985. *Vera je prijateljstvo*. Ljubljana: Katehetski center.

Knowles, Andrew. 1986. *Odkrivajmo molitev*. Koper: Ognjišče.

Lubich, Chiara. 2000. *Moliti kakor angeli*. Ljubljana: Novi svet.

Philippe, Jacques. 2018. *Odkrijmo veselje do molitve*. Ljubljana: Emanuel.

Slovenska škofovska konferenca. 1996. *Sveto pismo Stare in Nove zaveze, slovenski standardni prevod*. Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije.

Slovenska škofovska konferenca. 2011. *Youcat v slovenščini*. Maribor: Slomškova založba.

Večko, s. Snežna. 2011. *Metode dela s Svetim pismom (skripta)*. Ljubljana: Teološka fakulteta.

Spletne strani:

BIBLIJA.net – sveto pismo na internetu. <https://www.biblija.net/biblija.cgi?l=s>

HOZANA.si: Brevir. <https://hozana.si/brevir.php>